

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 192106 22 Rev
Dana: 20.10.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanje Bundalo, predsjednice vijeća, Senada Tice i Violande Šubarić, članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S.V. iz B., koju zastupaju punomoćnici B.C. i M.C., advokati iz B., protiv tuženih A.D. iz B., i Dž.D. iz B., koje zastupa punomoćnik B.G., advokat iz B., te tuženog Dž.S. iz B., radi povrata duga, vrijednost spora 171.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog A.D. izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 192106 22 Gž 3 od 19.5.2022. godine, na sjednici održanoj 20.10.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova revizionog postupka u iznosu od 3.217,50 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 192106 19 P 2 od 20.9.2021. godine, obavezani su tuženi A.D. (u daljem tekstu: prvotuženi), Dž.D. (u daljem tekstu: drugotužena) i Dž.S. (u daljem tekstu: trećetuženi) da tužiteljici na ime duga solidarno isplate iznos od 57.660,00 Eura u protivvrijednosti KM prema srednjem kursu C.b. BiH na dan isplate, sa zakonskom zateznom kamatom od 17.8.2010. godine do isplate, u roku od 30 dana od dana donošenja presude (stav 1).

Obavezani su tuženi da tužiteljici na ime duga solidarno isplate iznos od 30.000,00 Eura u protivvrijednosti KM prema srednjem kursu C.b. BiH na dan isplate, sa zakonskom zateznom kamatom od 15.5.2010. godine do isplate, u roku od 30 dana od dana donošenja presude (stav 2).

Obavezani su tuženi da tužiteljici na ime duga solidarno isplate iznos od 41.900,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 23.5.2014. godine do isplate, u roku od 30 dana od dana donošenja presude (stav 3).

Obavezani su tuženi da tužiteljici solidarno nadoknade troškove postupka u iznosu od 30.295,44 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 20.9.2021. godine do isplate, u roku od 30 dana od dana donošenja presude (stav 4).

Odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice za isplatu zakonske zatezne kamate na iznos duga iz stava 1 izreke za period od 15.5.2010. godine do 17.8.2010. godine i u dijelu odluke o troškovima postupka, preko dosuđenog iznosa.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 192106 22 Gž 3 od 19.5.2022. godine, usvojena je žalba drugotužene i trećetuženog i prvostepena presuda preinačena u odnosu na ove tužene u dosuđujućem dijelu, tako što je u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev tužiteljice u odnosu na drugotuženu i trećetuženog.

Žalba prvotuženog je djelimično usvojena i prvostepena presuda preinačena u dijelu odluke o troškovima postupka, tako što je prvotuženi obavezan da tužiteljici na ime troškova postupka umjesto dosuđenog iznosa od 30.295,44 KM sada isplati iznos od 17.083,80 KM, dok je u preostalom dijelu njegova žalba odbijena i prvostepena presuda u dosuđujućem dijelu potvrđena.

Obavezana je tužiteljica da drugotuženoj na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 7.662,57 KM, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa drugostepene odluke, dok je zahtjev preko dosuđenog iznosa odbijen.

Obavezana je tužiteljica da trećetuženom na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 5.335,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 19.5.2022. godine do isplate, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa drugostepene odluke.

Odbijen je zahtjev prvotuženog za naknadu troškova postupka na ime sastava žalbe u iznosu od 2.303,00 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija prvotuženi zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana presuda preinači tako što će se odbiti tužbeni zahtjev tužiteljice ili ukine i predmet vrati na ponovno suđenje. Prvotuženi je istakao i zahtjev za naknadu troškova na ime sastava revizije u iznosu od 1.125,00 KM, uvećan za taksu na reviziju.

Tužiteljica u odgovoru predlaže da se revizija odbije, a prvotuženi obaveže na naknadu troškova na ime sastava odgovora u iznosu od 3.217,50 KM.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice naveden u izreci prvostepene presude.

Prvostepeni sud je temeljem izjave tužiteljice i prvotuženog od 24.12.2009. godine u kojoj su njihovi potpisi ovjereni u Odjeljenju ... Grada B. i nalaza vještaka grafološke struke Lj.G. od 6.11.2020. godine, koji je iznio mišljenje da je potpis prvotuženog na spornoj izjavi autentičan, našao utvrđenim da je tužiteljica dokazala navode da je prvotuženom na ime zajma predala iznos od 57.660,00 Eura (protuvrijednost od 112.759,00 KM) koji je trebao vratiti 16.8.2010. godine, na način da će taj iznos u valuti Eura uplatiti na bankovni žiro račun broj ..., broj tekućeg računa tužiteljice ..., kod S.B., bez kamata. Po ocjeni suda navode o zajmu potvrđuju i iskazi svjedoka A.K. i V.I.

Sud cijeni da je tužiteljica dokazala da zajam nije vraćen.

Sud je utvrdio da je prvotuženi, kao zajmoprimac, zaključio sa S.Š., kao zajmodavcem, ugovor o zajmu koji je notarski obrađen pod brojem OPU-... dana 31.3.2010. godine, po kom ugovoru je zajmodavac dao u zajam iznos od 30.000,00 Eura (protivvrijednost od 58.500,00 KM), a zajmoprimac preuzeo obavezu da taj iznos vrati u roku od 3 mjeseca od zaključenja ugovora, odnosno najkasnije do 28.6.2010. godine, bez kamata (član 2.). Baka prvotuženog, sada preminula D.S., potpisnik je ovog ugovora u svojstvu davaoca saglasnosti koja je, prema odredbi člana 6., pristala da ako se zajam ne vrati u ugovorenom roku da zajmodavac postaje vlasnik njenih nekretnina upisanih u zk.ul. broj 7190 k.o. SP B., odnosno u pl. broj 1682 k.o. B. 8. Iste stranke i u istom svojstvu su 14.5.2010. godine notarski ovjerile Ugovor o sporazumnom raskidu ugovora o zajmu (notarska ovjera broj 647/10), iz razloga što su „prije roka ispunjeni uslovi iz člana 2 ugovora o zajmu“.

Takođe je utvrđeno da je zajmodavac S.Š. sačinio 14.5.2010. godine (istog dana i kod istog notara) notarski ovjerenu izjavu broj OPU-..., iz čije sadržine slijedi da je 14.5.2010. godine od tužiteljice primio cjelokupni iznos zajma od 30.000,00 Eura (iako se obavezala da novac vrati do 20.5.2010. godine), shodno notarski ovjerenj izjavi broj OPU- ... od 13.5.2010. godine..

Da je tužiteljica isplatila zajmodavcu iznos od 30.000,00 Eura koji je pozajmio prvotuženom, po ocjeni suda, potvrđuje izjava S.Š., njegov iskaz kao svjedoka i iskazi svjedoka A.K., V.I. i Lj. M. koja je kao notar sačinila ugovor o zajmu, ugovor o sporazumnom raskidu ugovora o zajmu, ovjerala izjavu S.Š.

Sud cijeni da je tužiteljica dokazala da ovaj iznos koji je vratila u njegovo ime, prvotuženi nije njoj vratio.

Na osnovu dopisa U.c.b. M. od 13.8.2014. godine, prvostepeni sud je utvrdio da je tužiteljica podigla kredit u iznosu od 41.900,00 KM, kojim je reprogramila dug po kreditu u iznosu od 50.000,00 KM koji je podigla kod M.b. a.d. B.. Cijeneći iskaz tužiteljice i svjedoka T.K. koja je iskazala da je „bila prisutna kada je tužiteljica podigla kredit od 50.000,00 KM i kovertu sa novcem predala D.A. u svom stanu ...“, sud nalazi dokazanim da je tužiteljica iznos kredita od 50.000,00 KM predala prvotuženom kao zajam.

Sud cijeni da je tužiteljica dokazala da ovaj zajam nije vraćen.

Odgovornost drugotužene i trećetuženog sud nalazi u činjenici da je baka prvotuženog D.S. (preminula 14.12.2017. godine) garantovala tužiteljici svojom imovinom vraćanje zajma, a drugotužena i trećetuženi su njeni zakonski nasljednici te odgovaraju za njene dugove do visine nasljeđene imovine. Sud se pozvao na rješenje o nasljeđivanju broj 71 0 O 275520 18 O od 29.11.2018. godine.

Sud nalazi utvrđenim da je prvotuženi imao mesnicu naziva D., da je bio „sklon pozajmljivanju veće količine novca“ od osoba koje su se bavile zelenaštvom i da je iz tih razloga bio prisiljen da uzima zajam od tužiteljice.

Vezano za međusobni odnos tužiteljice i prvotuženog, sud nalazi utvrđenim da su bili „u vrlo bliskim odnosima“, ali da između njih nije postojala vanbračna zajednica jer da nisu nikada imali zajednički prijavljeno prebivalište na istoj adresi i da je tužiteljica bila zaposlena u a.d. Č.B., a od 1.11.2011. godine u Upravi.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 277., 448. stav 3., 557. i 562. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Odlučujući o žalbama tuženih, drugostepeni sud nalazi da je žalba drugotužene i trećetuženog osnovana, iz kog razloga u odnosu na njih preinačava prvostepenu presudu i odbija tužbeni zahtjev. Stav je suda da iza umrle D.S. „nije raspravljena zaostavština i da ovi tuženi nisu naslijedili bilo kakvu imovinu iza preminule“, pa da je prvostepeni sud pogrešno primjenio odredbu člana 163. stav 1., 3. i 4. Zakona o nasljeđivanju („Službeni glasnik RS“, broj 1/09, 55/09, 91/16 i 28/19). Kako tužiteljica nije izjavila reviziju, sud se ovim dijelom odluke neće ni baviti.

Cijeneći žalbu prvotuženog, drugostepeni sud prihvata pravilnim zaključak prvostepenog suda da je između njega i tužiteljice postojala emotivna veza, ne i vanbračna zajednica, ali sve i da je takva zajednica postojala smatra da nisu izvođeni dokazi da je ista „zasnovana radi zajedničkog sticanja“.

Sud prihvata da se radi o ugovornom odnosu zajma i da je prvostepeni sud pravilnom ocjenom izvedenih dokaza zaključio da je tužbeni zahtjev u cijelosti osnovan prema prvotuženom.

Kada je u pitanju zajam na iznos od 57.660,00 Eura sud nije prihvatio navode prvotuženog da on nije potpisnik izjave od 24.12.2009. godine, jer je vještak grafološke struke Lj.G. dao mišljenje da se na originalu izjave „svojeručno potpisao skriptor A.D.“.

Kada je u pitanju obaveza prvotuženog za vraćanje iznosa od 30.000,00 Eura koje je uzeo u zajam od S.Š., sud nalazi dokazanim da je tužiteljica vratila taj zajam zajmodavcu umjesto prvotuženog, zbog čega je i došlo do sporazumnog raskida ugovora o zajmu. Stav je suda da se radi o preuzimanju duga (član 446. ZOO). Tvrdnje prvotuženog da mu je tužiteljica „poklonila ovaj iznos jer su u emotivnoj vezi“, sud nije prihvatio cijeneći da za takav zaključak nije dovoljno to što je notar Lj.M. izjavila da se tužiteljica nije „htjela obezbjediti“ jer su u „emotivnoj vezi“.

Kada je u pitanju osnovanost tužbenog zahtjeva kojim je naloženo vraćanje iznosa od 41.900,00 KM, drugostepeni sud smatra da iz pravilno ocjenjenih materijalnih dokaza (virmanski nalog U.c.b., informacije o uslovima kredita od 13.8.2014. godine, potvrde o izmirenim obavezama broj ... od 19.4.2016. godine, izvoda sa računa tužiteljice od 4.5.2016. godine), a posebno iz iskaza svjedoka T.K. i njene notarski ovjerene izjave broj OPU-... od 29.8.2014. godine, prvostepeni sud izvodi pravilan zaključak da je tužiteljica dala prvotuženom zajam u iznosu od 50.000,00 KM. Cijeni da prvotuženi nije doveo u pitanje kredibilitet iskaza svjedoka T.K., „bez obzira što se ona nalazi u rodbinskim odnosima sa tužiteljicom“.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Prema odredbi člana 557. stav 1. ZOO, ugovorom o zajmu zajmodavac preuzima obavezu da zajmoprimcu preda određeni iznos novca ili određenu količinu drugih zamjenljivih

stvari, a zajmoprimac se obavezuje da mu vrati poslije izvjesnog vremena isti iznos novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste i kvalitete. Po pravnoj prirodi ugovor o zajmu je konsenzualni što znači da nastaje u trenutku kada se stranke saglase o njegovim bitnim sastojcima (predmetu zajma, vremenu trajanja zajma, obavezama ugovarača), bez predaje predmeta zajma, dvostrano je obvezni i neformalan jer nije propisano da mora biti zaključen u nekom posebnom obliku, što znači da može biti sklopljen i usmeno postignutom saglasnošću volja o bitnim elementima ugovora.

Kada je u pitanju zajam samo se kod ugovora u privredi duguje i kamata i ako ona nije ugovorena, dok kod ugovora koji se ne može svrstati u privredne (kao što je konkretni) kamata mora biti izričito ugovorena (član 558. ZOO). U konkretnim ugovorima o zajmu nije ugovoreno plaćanja kamate.

Primjenom pravila o teretu dokazivanja, tužiteljica mora dokazati da je ugovor zaključen, šta je bio predmet zajma i kakva je obaveza zajmoprimca, tj. u kom roku, na koji način i pod kojim uslovima treba da vrati primljeni iznos novca. Tuženi koji negira obavezu i tvrdi da ugovora nije ni bilo, time ni predaje predmeta zajma, dužan je to dokazati.

Pismeno ovjerena izjava tužiteljice i prvotuzenog od 24.12.2009. godine, na kojoj je prema nalazu vještaka grafološke struke autentični potpis prvotuzenog, dokaz je da je tužiteljica dala tuženom u zajam iznos od 57.660,00 Eura i da je prvotuzeni, kao zajmoprimac, preuzeo obavezu da zajam vrati do 16.8.2010. godine. Okolnost da knjiga ovjere potpisa iz 2009. godine ne postoji jer je uništena na osnovu rješenja Arhiva RS broj ... od 19.2.2016. godine, nije sama po sebi dokaz, kako revizija smatra, da izjava nije ovjerena. Prvotuzeni paušalnim navodima da vještak nije uzeo od njega potpis“ni u sjedećem ni u stojećem stavu“ osporava nalaz, ispuštajući iz vida da je vještak u nalazu naveo 14 dokumenta iz spisa na kojima je nesumnjivo originalni potpis prvotuzenog, a koji su mu služili za analizu obilježja spornog potpisa.

Osim paušalnih navoda da je tužiteljica penzioner i da ga nije mogla finansijski potpomagati, prvotuzeni nije pružio valjan i čvrst argument kojim bi doveo u pitanje sadržinu navedene izjave.

Iz materijalnih dokaza proizilazi da je prvotuzeni sa zajmodavcem S.Š. zaključio ugovor o zajmu koji je raskinut sporazumno istog dana (14.5.2010. godine) kada je tužiteljica iznos zajma od 30.000,00 Eura vratila zajmodavcu. U vezi sa obavezom da ona, a ne prvotuzeni, vrati zajam, sačinjena je njihova izjava pod brojem OPU- ... od 13.5.2010. godine.

Obavezu može ispuniti ne samo dužnik već i treće lice (član 296. stav 1. ZOO) koje ispunjenje je povjerilac dužan primiti ako je dužnik sa tim saglasan (stav 2.). Ispunjenje se sastoji u izvršenju onog što čini sadržinu obaveze (član 307. stav 1.).

Saglasnost prvotuzenog proizilazi kako iz člana 6. ugovora o zajmu gdje je navedeno da „ugovorne strane usaglašavaju da treće lice koje bi eventualno isplatilo pozajmljeni iznos...“, tako i iz izjave broj OPU- ... dana 13.5.2010. godine, a saglasnost zajmodavac proizilazi iz prihvatnja isplate zajma i ovjerene izjave broj OPU-.... U izjavi broj OPU- ... prvotuzeni navodi da preuzima obavezu, ukoliko tužiteljica ne isplati zajam S.Š. do ugovorenog roka“ (najkasnije do 20.5.2010. godine), da će „obezbjediti zabilježbu na nekretninama u korist S.Š.“ (misli se na nekretnine D.S.).

Ispunjenjem obaveze prvotuženog prema zajmodavcu, na tužiteljicu je prešla ispunjena tražbina (član 299. ZOO) na temelju ugovora sa zajmodavcem kao vjerovnikom (personalna subrogacija) koji se sklapa prije i prilikom ispunjenja dužnikove obaveze, a za taj ugovor nije potrebna saglasnost dužnika jer njegov interes time nije ugrožen (mada se on kao što je rečeno sa tim saglasio).

Stoga, suprotno tvrdnjama revizije, između tužiteljice i prvotuženog nije moralo doći do „zaključenja ugovora o zajmu za iznos od 30.000,00 Eura“, da bi se moglo prihvatiti da postoji obaveza prvotuženog da taj iznos vrati tužiteljici.

U vezi dijela tužbenog zahtjeva kojim se traži povrat zajma u iznosu od 41.900,00 KM, revizija sadrži samo navode da se iskazi tužiteljice i svjedoka A. i T.K. „, ne dovode u vezu sa pismenim ispravama koje se odnose na period 2012. i 2013. godine“.

Iz dopisa M.B. a.d. B. od 19.4.2016. godine, proizilazi da je tužiteljica uzela kredit u iznosu od 40.000,00 KM po ugovoru broj ..., partija broj ..., podignut radi reprogram kredita u iznosu od 50.000,00 KM iz 2010. godine, te je isti prijevremeno otplatila 15.8.2014. godine. Naime, tužiteljica je 13.8.2014. godine sa U.c.b.d.d. M. zaključila ugovor o gotovinskom kreditu na iznos od 41.900,00 KM, a prema virmanskom nalogu U.c.b. d.d. M. od 14.8.2014. godine na račun M.b. a.d. B. prebačen je iznos od 36.376,89 KM u svrhu zatvaranja kredita partija broj ....

Na osnovu iskaza tužiteljice i svjedoka A.K. koja je izjavila da je bila sa tužiteljicom kada je podigla u M.b. a.d. B. iznos od 50.000,00 KM i u svom stanu (u bijeloj koverti) predala prvotuženom, kao i izjave koju je ovaj svjedok ovjerila 29.8.2014. godine pod brojem OPU-..., pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da je tužiteljica dokazala da je prvotuženom na ime zajma predala iznos od 50.000,00 KM čime je realizovan ugovor o zajmu. Zašto tužiteljica potražuje manji iznos od datog bez uticaja je na odluku suda, kod toga da prvotuženi koji negira zajam, ne tvrdi niti dokazuje da je vratio bilo koji iznos od primljenih 50.000,00 KM zajma.

Takođe, suprotno navodima revizije, pravilnost ocjene dokaza da su stranke zaključile ugovore o zajmu u iznosima koji su obuhvaćeni tužbenim zahtjevom, ne dovodi u pitanje tvrdnja revizije da je izostalo zaključenje pismenog ugovora o zajmu, da nema potpisanih izjava prvotuženog o prijemu novca, odnosno nema uplate na transakcioni račun prvotuženog, pa time da „nema dokaza da je prvotuženom predala potraživani novac“. S obzirom da ugovor o zajmu ne podliježe obaveznoj pismenoj formi zaključenja, to isključivo od volje ugovorača ovisi da li će se zadovoljiti usmenim dogovorom ili će tražiti i druge načine dokazivanja da je ugovor zaključen.

Primjenom odredbe člana 387. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora na reviziju u iznosu od 3.217,50 KM.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić